

Danışır Təbriz! Bu sədanı, bu nidanı eşidəndə soydaşlarımızın ürəkləri kökslərinə sığmadı, gözlərindən sevinc göz yaşları süzüldü, paralanmış Azərbaycanın bütövləşməsinə ümid qığılcımları işardı. Təbriz radiosundan eşidən bu səs Güney Azərbaycanın səsinə çevrildi... "Təbriz Bakıya arxa" rubrikasında Təbriz radiosundan danışmaq istəyirik.

Azərbaycan Milli Hökumətinin ömrü az olsa da, amma qısa müddət ərzində gördüyü işlər, göstərdiyi xidmətlər saysız-hesabsızdır. Bu xidmətlərdən biri də Təbriz radiosunun yaradılması və yayıma başlaması idi ki, bunu Milli Hökumət bacardı. Bunun hansı çətinliklər hesabına başa gəldiyini təbii, o dövrü araşdırırlar və prosesin içində olanlar çox yaxşı bilirlər. Təbriz radiosunun rəsmi açılış mərasimi Güney Azərbaycanda gerçək bir bayrama çevrildi. Demokrat Firqəsinin rəsmi qəzeti "Azərbaycan" Təbriz radiosunun açılış mərasimindən geniş reportaj dərc edib.

Güneyli mərhum xalq şairi Balas Azəroğlu müsahibələrindən birində Təbriz radiosu barədə "1945-ci ilin yazı Azərbaycanda çox gərgin keçdi. Yeni dövlət quruluşunun çətinlikləri, Azərbaycan dilini yaxşı bilən savadlı kadrların çatışmaması, ən əsası, İran dövlətinin Azərbaycana qarşı təcridatı və böhtanlı çıxışları başladı. Milli Hökumət bütün bunlara qarşı tədbirlər görməli və eyni zamanda Milli Hökuməti möhkəmlətməli idi. Pişəvəri gecəgündüz bilmədən çalışdı. "Azərbaycan" ruznaməsində Tehranın böhtanlarını rədd edən baş məqalələr yazır, Tehran radiosuna cavab verən çıxışlar edirdi. Xalq da milli dövləti müdafiə edir, idarələrdə yeni həvəslə çalışan vəzirlər və rəhbər işçilər Pişəvərinin ətrafında birləşirdi. Hər gün axşam 5-dən Təbriz radiosu işə başlayır, "Danışır Təbriz" sədası bütün İrana yayılırdı. Təbriz şəhərində filarmoniya açılmış, universitet təşkil olunmuş, "Yazıçı və şairlər məclisi" nə hazırlıq işləri gedirdi. Azərbaycan mallarının dünya bazarına çıxmasına yollar aranılırdı. Belə bir zamanda Tehrandan çıxan demokratik ruhlu qəzetlərin müxbirləri tez-tez Təbrizə gəlir, "Pəruz tənur gərməst" (təndir hələ istidir) başlığı altında xəbərlər və reportajlar dərc etdirirdilər.

1946-cı il iyunun axırında məni yenidən Təbrizə çağırdılar. Pişəvəri məni Dövlət Radio Verilişləri İdarəsində Ağay Mirqasım Çeşməzərin müavini təyin etdi. Bu təklif ürəyimdən

oldu. İşlərimiz pis getmirdi. 1946-cı ilin oktyabr ayının sonlarında Tehran radiosu Azərbaycana qarşı hər gün böhtan dolu verilişlər verirdi. Biz də öz növbəmizdə bu böhtanları tutarlı faktlarla rədd edən məqalələr və çıxışlar verirdik. Bu çıxışlar bir qayda olaraq Ağay Pişəvəri tərəfindən edilirdi. Siyasi məqalələrin yerində, "Azərbaycan" ruznaməsində yenə də Pişəvəri tərəfindən yazılan baş məqalələr Azərbaycan, fars, ərəb və fransız dillərində verilir. Təbriz radiosunun verilişlərinə qulaq asanlar vəziyyətin necə gərgin olduğunu başa düşürdülər. Ağay Pişəvəri o günlər tez-tez məsləhət məclisləri keçirirdi. Təbrizdə olan deputatlardan başqa orada vəzirlər, idarə başçıları, rühanilərin nümayəndələri, ağsaqqallar, fə dai başçıları da iştirak edirdi. Bu yığıncaqların birində Pişəvəri xəbər verdi ki, Qəvamül-Səltənə Azərbaycan dövlət nümayəndələri ilə bağladığı qərarı - Azərbaycanın Milli muxtariyyətini tanıdığı qərarı pozaraq Azərbaycana hücum etməyə hazırlaşır. Əldə olan məlumata görə, Amerika silahları və tankları ilə silahlanmış şah qoşunları Qəzvin şəhərinə toplanıb fərman gözləyir. Ağay Pişəvərinin bu məlumatından sonra məclis iştirakçıları bu qərara gəldilər ki, müqavimət göstərmək, şah ordusunun Azərbaycan torpaqlarına soxulmasına yol verməmək lazımdır. Bu qərar Qafqaz cəbhəsində olan fədailərə də çatdırıldı.

İran dövləti bütün ölkə üzrə İranın Milli Məclisində keçiriləcək növbəti seçkilərdə "Azərbaycanda seçkilərə nəzarət etmək" pərdəsi altında Azərbaycana qoşun yeritməyə başladı. Sonralar məlum oldu ki, İran dövlətinin amerikalılarla hazırladığı bu plana Şurəvilər də razılıq vermişdi. Yuxarıdan verilən əmrə istər-istəməz razılıq verən Pişəvəri Qafqaz fədailərinə xəbər verdi ki, şah qoşunlarına müqavimət göstərməsinlər. Belə ki, Qəzvindən hərəkət edən qoşun az bir vaxtda Zəncan şəhərinə daxil oldu. Qoşun gələn kimi şəhərin bütün idarələrini tutdu, idarə başçıları, firqə nümayəndələri,

Təbriz radiosu - Cənubi Azərbaycan mədəniyyət tarixinin incisi..

inzibati idarələrin işçiləri həbs edildi, müqavimət göstərən yerində güllələndi. Şah qoşunlarının bu vəhşiliyinə qarşı Təbrizdə və başqa şəhərlərdə etiraz mitingləri keçirildi. Şəhər meydanında qoyulan radio mikrofonları mitinqdə edilən çıxışları bütün dünyaya yaydı. Pişəvəri Milli Məclisin iclasını çağırdı, bu xəyanətə qarşı Milli Məclisin qərarını soruşdu, Milli hökumətin necə hərəkət etməsini məclisin müzakirəsinə verdi. Milli Məclis Qəvam dövlətinin işğalçılıq siyasətini pislədi və təslim olmamağa, son nəfərə qədər vuruşmağa səs verdi. Həmin gün Pişəvəri radioda çıxış etdi, mərkəzi hökumətin qoşunlarının Zəncan şəhərində etdiyi xəyanətdən, dinc əhaliyə divan tutmasından danışdı. Qəvam dövlətini ittiham etdi və axırda Milli Məclisin təslim olmamaq, müqavimət göstərmək qərarını bütün dünyaya çatdırdı. Milli Məclisin qərarından sonra Təbriz şəhərinin ətrafında səngərlər qazıldı, şəhərə mühüm idarələri qorumaq üçün qumla doldurulmuş kisələr gətirildi. Belə səngərlərdən biri də radio idarəsinin ətrafında quruldu və fədailərdən keşikçilər qoyuldu. Xaricdən ardicil təsir olunmasına baxmayaraq, Pişəvəri təslim olmaq istəmir, şəhərin müdafiəsini təşkil edirdi. Lakin deyirlər, sən saydığını say, gör özgələr sənə haqqında nə nəqşələr çəkir..."-deyə bildirirdi.

1946-cı ilin 26 aprelində, cümə günü dövlət teatrının səhnəsində Təbriz radiosunun rəsmi açılış mərasimi keçirilib. "Azərbaycan" qəzetində bu barədə qeyd edilirdi: (məqaləni Səməd Bayramzadə təqdim edib) "...Bu gün Azərbaycan xalqının siyasi və ictimai həyatında tarixi bir gün idi. Azərbaycan bu gün rəsmi surətdə öz səsinə dünyanın ən uzaq nöqtələrinə yetişib və Asiya qitəsinin bir guşəsindən azadlıqdan ötrü yorulmadan mübarizə edən şərəfli bir xalqın dili ilə danışır. Milli Hökumət xalqımızın həqiqi ehtiyaclarını nəzərdə tutmaqla radio stansiyasının yaradılması üçün sürətli addımlar atıb. Bununla xalqımızın həqiqi arzu və istəyini həyata keçirdi".

Məqalədə vurğulanır ki, radio Milli Hökumətin parlaq uğurlarıdır. Dövlət teatrında təşkil olunan rəsmi açılış mərasimini Milli Hökumətin baş naziri S.C.Pişəvəri xəstə olduğu üçün radio Milli Məclis rəisi Şəbüstərinin vəsiyyəsilə açıqlı. Şəbüstərinin çıxışı dörd başqa dildə, kürd, fars, fransız

və rus dilində də yayılıb. "Azərbaycan Milli Hökumətinin daha bir parlaq nailiyyətini sizə xəbər verməklə özümü çox xoşbəxt hiss edirəm. Millətlər ömründə çox qısa sayılan 4 aylıq bir müddətdə Azərbaycan Milli Hökumətinin müxtəlif həyat sahələrində əldə etdiyi nailiyyətlər qəhrəman xalqımızın iftixar dolu tarixində qızıl hərflərlə yazılacaq"-deyə qeyd edən Şəbüstəri bildirirdi ki, milli radionun təsis edilib işə salınması Milli Hökumətin böyük dəyərə malik işlərindəndir.

Təbriz radiosunun ilk rəhbəri

Mirqasım Çeşməzə olub ki, o həm də S.C.Pişəvərinin köməkçisi vəzifəsində çalışıb.

Təbriz radiosu Güney Azərbaycan tarixində əhəmiyyətli rol oynayan bir təsisat olub ki, bu gün də onun barəsində qürurla danışırıq.

"Danışır Təbriz"-bu səs bütün Güneyə, eləcə də İran adlı ölkədəki digər türk ellərinə yayılırdı... Güney Azərbaycanda Milli Hökumət yenidən bərpə edildikdən sonra biz Təbriz radiosundan azad ellərimizin sədasını yenidən duyacağıq.

İradə SARIYEVA

Vətən yolunda şəhid olan Əli...

Şanlı hərbi tariximizin qeyrət, qürur səhifəsi olan 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində qazanılan qələbədə Lənkəran elindən olan Əli Məcid oğlu Mehdizadə xüsusi şücaət göstərib. 30 il düşmən tapdağında qalan Vətən torpaqların azadlığı uğrunda müharibə meydanında son damla qanına qədər vuruşub şəhid olur.

Arzusu, amalı bayrağa dönüb əzəli, əbədi yurd yerimiz Qarabağda ucalır. Beləcə, böyük bir xalqın qəhrəmanlıq simvoluna dönməyən Əli 19 yaşına yenicən qədəm qoymuşdu. Bu az yaşda bizim üçün zaman-zaman dəyərini itirməyən böyük mənəvi sərvət qoyur. Ən əsası Vətəni necə sevməyi, halal torpağını qorumağı öyrətdi bizlərə.

Əli Mehdizadə orta məktəbi bitirib ordu sıralarına yola düşəndə el-oba qarşısında yağı düşməndə qisas alacağına and içir. Və dediyini edir də.

Azərbaycan Ordusunun Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin əsgəri olan Əli Mehdizadə layiqli bir övlad olaraq Vətən qarşısında borcunu şərəflə yerinə yetirir. Təlimlərə həvəslə qoşulur, üzleşdiyi sınaqlardan uğurla keçir. Hərbin sirlərinə mükəmməl yiyələnməyi- yiyələnməyə diğalara döyüşü meydanında gücünü göstərməyə hazırlaşır. Vacib məqamlarda cəsurluğu, igidliyi, mərdliyi tam bilinir. Bütün bunlara görə Vətən eşqi əsgər Əli Mehdizadə xidmət etdiyi hissədə sözün həqiqi mənasında hamının sevimlisinə çevrilir.

2020-ci il sentyabrın 27-dən Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Ermənistanın işğal altında olan ərazilərin azad edilməsi üçün başlanan Vətən müharibəsinin ilk günündən Əli silahlanıb odun-alovun içinə atılır. Murovdəğ, Cəbrayıl, Füzuli, Xocavənd və Şuşa savaşında düşməne qan uddurub, onlarla canlı qüvvəsini, neçə-neçə hərbi texnikasını məhv edir. Ağır müharibə meydanlarından qələbələrle çıxır. Azərbaycanın üçrəngli bayrağı azad olunmuş Vətən torpaqlarında dalğalandı üreyi dağa dönür. Cəbrayıl istiqamətində çiyindən qəlpə yarası alır, müləcəsini yarımçıq qoyaraq yenidən döyüşə cəbhəyə qayıdır. İgid əsgər Əli 1 noyabr 2020-ci ildə axşam saatlarında Şuşanın Daşaltı kəndi istiqamətində gedən ağır müharibədə qəhrəmancasına vuruşaraq hər kəsə qismət olmayan ali mərtəbəyə yüksəlir. Bu şərəflə də milyonların ürəyində özünə əbədi məkan qurur.

Xalqın iftixar mənbəyi, qürur yerinə dönməyən Əli Mehdizadə həm də ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Şücaətə görə", "Cəsur döyüşçü" Şuşanın, Xocavəndin, Kəlbəcərin azadlığı uğrunda me-dallarına layiq görülüb.

Zəfər ORUCOĞLU
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü